

Brüssel, 11.7.2017
COM(2017) 373 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Jõustamismääruse kohaldamisala esialgne läbivaatamine

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Jõustamismääruse kohaldamisala esialgne läbivaatamine

15. mail 2014. aastal võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu jõustamismääruse,¹ mis annab Euroopa Liidule õigusraamistiku, et kiirelt ja tõhusalt ning kooskõlas Lissaboni lepingu ja selle rahvusvaheliste kohustustega jõustada ning kaitsta oma õigusi seoses rahvusvaheliste kaubanduslepingutega.

Jõustamismäärusega tagatakse, et Euroopa Liit võib kaitsta ja jõustada oma õigusi rahvusvaheliste kaubanduslepingute raames, võttes vastu kaubanduspoliitilisi meetmeid, millega:

- peatatakse kontsessioonid või muud kohustused, mis tulenevad WTO asutamislepinguga või muude rahvusvaheliste kaubanduslepingutega sealhulgas piirkondlike või kahepoolsete kokkulepetega seotud kaubandusvaidlustest ning
- sätestatakse eeskirjad ja menetlused kontsessioonide või muude kohustuste tasakaalustamiseks, kasutades WTO kaitsemeetmete lepingu sätetest või muudes rahvusvahelistes kaubanduslepingutes sätestatud kaitsemeetmetest tulenevat õigust reageerida WTO liikme kohaldatavale kaitsemeetmele või GATTi artiklist XXVIII tulenevat õigust reageerida WTO liikme kohaldatavale kontsessioonide muutmisele.

Jõustamismäärusega antakse komisjonile õigus rakendusaktidega vastu võtta eespool nimetatud kaubanduspoliitilisi meetmeid kaubavahetuse valdkonnas, kehtestades või suurendades tollimakse ja koguselisi piiranguid impordile või ekspordile, ning riigihangete valdkonnas. Jõustamismäärusega ei anta komisjonile õigust rakendusaktidega vastu võtta selliseid kaubanduspoliitilisi meetmeid teenuste või intellektuaalomandi valdkonnas.

Jõustamismäärusega nõutakse, et komisjon vaatab läbi määruse kohaldamisala seoses kaubanduspoliitiliste meetmetega, mida tal on õigus rakendusaktiga vastu võtta². Komisjon peab kõnealuse läbivaatamise korraldama kahes etapis.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 654/2014, milles käsitletakse liidu õiguste rakendamist rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade kohaldamisel ja jõustamisel ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 3286/94, millega kehtestatakse ühenduse meetmed ühise kaubanduspoliitika vallas, et tagada rahvusvahelistest kaubanduseeskirjadest, eeskätt Maailma Kaubandusorganisatsiooni egiidi all kehtestatud eeskirjadest tulenevate ühenduse õiguste kasutamine.

² Jõustamismääruse artikkel 10.

Hiljemalt kolm aastat pärast kõnealuse määruse alusel esimese rakendusakti vastuvõtmist, või hiljemalt 18. juulil 2019, sõltuvalt sellest, kumb kuupäev on varasem, peab komisjon läbi vaatama kõnealuse jõustamismääruse kohaldamisala, võttes eelkõige arvesse kaubanduspoliitilisi meetmeid, mis võivad olla vastu võetud, ja selle rakendamise, ning esitama tulemuste kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjon teostab lõpliku läbivaatamise ja esitab kaasseadusandjatele kokkulepitud tähtajaks asjakohase aruande.

Samuti peab komisjon 18. juuliks 2017 teostama läbivaatamise seoses täiendavate kaubanduspoliitiliste meetmete kavandamisega teenuste valdkonnas; uurima muu hulgas jõustamismääruse artikli 10 lõikes 2 nimetatud teatavaid aspekte ja esitama oma esialgse hinnangu Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjon on teostanud esialgse läbivaatamise ja asjakohane hinnang on esitatud allpool.

Komisjon uuris jõustamismääruse esialgse läbivaatamise raames järgmist: (i) rahvusvahelised arengusuundumused seoses teenustekaubanduse üldlepingu (GATS) kohaste muude kohustuste peatamisega; (ii) Euroopa Liidu sisesed arengusuundumused seoses teenustesektorit käsitlevate ühiseeskirjade vastuvõtmisega; (iii) võimalike täiendavate kaubanduspoliitiliste meetmete tõhusus Euroopa Liidu rahvusvahelistest kaubanduslepingutest tulenevate õiguste jõustamise vahendina; (iv) võimalike täiendavate, teenuseid ühetaoliselt ja tõhusalt mõjutavate kaubanduspoliitiliste meetmete praktikasse rakendamise tagamiseks kasutatavad mehhanismid ja (v) tagajärjed jõustamismääruse kohaste rakendusaktide vastuvõtmise ajal Euroopa Liidus tegutsevate teenuseosutajate jaoks.

Esialgse hinnangu kohaselt ei ole komisjonil praegu kavas teha ettepanekut jõustamismääruse kohaste õiguste laiendamiseks nii, et need hõlmaksid kaubanduspoliitiliste meetmete vastuvõtmist ka teenuste valdkonnas. Põhjus on see, et alates jõustamismääruse jõustumisest 15. mail 2014 ei ole komisjon täheldanud uusi arengusuundumusi, mis tingiksid vajaduse õigusi laiendada.

Esiteks ei ole komisjon täheldanud uusi arengusuundumusi rahvusvahelisel tasandil seoses kontsessioonide või muude teenustekaubanduse üldlepingust tulenevate kohustuste peatamisega. Eelkõige on komisjon uurinud, kas mõni WTO liige on taotlenud WTO vaidluste lahendamise organilt luba võtta vastumeetmeid teenuste valdkonnas. 15. mai 2014. aasta seisuga taotlesid WTO liikmed vaidluste lahendamise organilt luba võtta vastumeetmeid viie vaidluste lahendamiseks: *Colombia – Tekstiil*, *India – Põllumajandustooted*, *US – Tuunikala II (Mehhiko)*, *Ameerika Ühendriigid – COOL (Mehhiko)* ja *Ameerika Ühendriigid – COOL (Kanada)*. Euroopa Liit ei esitanud ühtegi eespool nimetatud taotlustest selleks, et lubada vaidluste lahendamise organilt vastumeetmete võtmist. Ükski neist taotlustest ei ole seotud teenustekaubanduse üldlepingu teenuskaubanduse valdkonnaga.

Teiseks ei ole komisjon täheldanud selliseid uusi liidusiseseid arengusuundumusi teenusesektorite käsitlevate ühiseeskirjade vastuvõtmise osas, mis sunniksid muutma

seisukohta, et Euroopa Liidu õiguse praeguses arenguetapis on seoses komisjoni õigusega jõustamismääruse alusel vastu võtta kaubanduspoliitilisi meetmeid asjakohane keskenduda muudele valdkondadele kui teenused.

16. mail 2017 esitas Euroopa Liidu Kohus oma arvamuse selle kohta, kas Euroopa Liidul on ainupädevus ELi ja Singapuri vahelise vabakaubanduslepingu sõlmimiseks ja allkirjastamiseks. Euroopa Kohus märkis, et Euroopa Liidul on muu hulgas ainupädevus lepingu nende osade suhtes, mis on seotud kaupade ja teenuste turulepääsuga (sealhulgas kõik transporditeenused).

Olenemata kohtu olulisest selgitusest ning teatavaid teenustesektoreid käsitlevate ühiseeskirjade vastuvõtmisest Euroopa Liidu poolt,³ on tõsiasi, et paljudes sektorites kohaldatakse jätkuvalt liikmesriikide poolt vastu võetud eeskirju, olenemata sellest, kas need on Euroopa Liidu tasandil ühtlustatud või mitte. Näiteks mõjutavad teatavad liikmesriikide tasandi eeskirjad endiselt teenuste osutamist teatavates riiklikes lubade andmise süsteemides, mis toimivad tegevuslubade, nõusolekute või kontsessioonide väljaandmise kaudu. Ühiseeskirjade, liikmesriikide eeskirjade ja teenustesektori lubade andmise süsteemi koosseksisteerimine on endiselt oluline tegur selle kindlakstegemisel, kas komisjonile tuleks anda õigus jõustamismääruse alusel teenuste valdkonnas vastu võtta kaubanduspoliitilisi meetmeid.

Kolmandaks ei ole komisjon teenuste osutamise iseloomulikest omadustest tingituna täheldanud uusi arengusuundumusi teenustega seotud kaubanduspoliitiliste meetmete (sealhulgas teenuste osutamise piiramiseks kasutatavate jõustamisvahendite) toimivust ja tõhusust mõjutavate praktiliste piirangute osas. Ühtlasi ei ole eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu õigusraamistikku silmas pidades täheldatud uusi arengusuundumusi selliste tingimuste osas, mis mõjutaksid liidus tegutsevate teenuseosutajate olukorda juhul, kui nende suhtes hakatakse kohaldama rakendusakte.

Kokkuvõttes on komisjoni esialgses hinnangus märgitud, et alates jõustamismääruse jõustumisest kuni praeguse ajani ei ole kindlaks tehtud ühtki rahvusvahelist, üleeuroopalist ega muud olulist arengusuundumust, mille põhjal tuleks muuta seisukohta seoses võimalusega laiendada komisjoni õigusi nii, et ta saaks jõustamismääruse alusel vastu võtta kaubanduspoliitilisi meetmeid teenustesektoris.

Lisaks jätkab komisjon iga asjakohase arengusuundumuse jälgimist nii, et tal oleks võimalik saada ülevaade jõustamismääruse kohaldamisalast ja esitada oma järeldused Euroopa Parlamendile ja nõukogule 18. juuliks 2019, võttes muu hulgas arvesse ka oma kogemusi selliste kaubanduspoliitiliste meetmete kavandamisel ja kohaldamisel, mille

³ Näiteks võttis komisjon 24. juunil 2015 vastu rakendusmääruse 2015/983 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ kohase Euroopa kutsekaardi väljastamise menetluse ja hoiatusmehhanismi kohaldamise kohta. Sellest tulenevalt on alates 2016. aasta jaanuarist Euroopa kutsekaart kättesaadav mitme elukutse esindajatele, nagu üldõed, proviisorid, füsioterapeudid, mägiigiidid ja kinnisvaramaaklerid.

eesmärk on peatada või tasakaalustada kontsessioone või muid rahvusvahelistest kaubanduslepingutest tulenevaid kohustusi.

Komisjon soovib rõhutada teenuste kasvavat osatähtsust tänapäeva majanduses. Teenustega kaubeldakse üha enam piiriüleselt ning need on tihedalt seotud traditsioonilise tootmise ja investeerimisega. Seetõttu on WTOga seotud vaidluste arv teenuste valdkonnas üha suurenenud. Vastumeetmete võtmine teenuste valdkonnas on endiselt võimalik.

Lisaks soovib komisjon veelkord kinnitada, et ELi kaubanduspoliitika peab tugevdama Euroopa positsiooni üleilmsetes tarneahelates, toetades täies ulatuses majandustegevust, mille kaudu Euroopa ettevõtted loovad ja müüvad väärtust, sealhulgas teenuseid. Seetõttu on Euroopa Liit mänginud tähtsat rolli teenustekaubanduse lepingu ja rahvusvaheliste kaubanduslepingute üle peetavates läbirääkimistes, rõhutades teenustega seotud küsimusi.

Sellela seoses soovib komisjon märkida, et kui Euroopa Liit on muu hulgas teenustekaubanduse valdkonnas sunnitud võtma jõustamismäärusega hõlmamata kaubanduspoliitilisi meetmeid, võib komisjon teha ettepaneku seadusandliku akti vastuvõtmiseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 alusel või kasutada muid kohaldatavaid menetlusi.